

Årsverk i deltjenestene helsestasjons- og skolehelsetjenesten (2020-2023)

Først publisert: 30. august 2024

Siste faglige endring: 30. august 2024

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Innledning	4
3. Årsverksutvikling	5
4. Dekningsgrad	6

Sammendrag

Helsedirektoratet publiserer årsverksfordeling splittet på deltjenestene i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Helsestasjons- og skolehelsetjenesten inneholder følgende deltjenester: barsel- og svangerskapsomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom (HFU). I denne rapporten presenteres årsverk splittet på deltjenester for årene 2020-2023.

Svak økning i antall årsverk i perioden 2020-2023

Samlet sett har antall årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten økt hvert år i perioden 2020 til 2023. Fra 2022 til 2023 var økningen på om lag tre prosent, men økningen knytter seg i stor grad til "resterende årsverk" (det vil si årsverk som ikke direkte er knyttet til noen av deltjenestene). Fra 2022 til 2023 har det vært en marginal nedgang i antall årsverk i helsestasjon 0-5 år og i Helsestasjon for ungdom (HFU).

Flest årsverk i helsestasjon 0-5 år og i skolehelsetjenesten på barnetrinnet

Av alle innrapporterte årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten ble 29 prosent benyttet til helsestasjon 0-5 år i 2023 og 26 prosent i skolehelsetjenesten på barnetrinnet. Andelene i de andre deltjenestene lå i 2023 på mellom 3 og 11 prosent.

Økning i antall årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet

På landsbasis var det vært en liten økning i årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet i hvert år i perioden 2020-2023. I 2023 var det 3,5 årsverk per 1000 elever på barnetrinnet, mens det i 2020 var 3,0 årsverk.

Også på ungdomstrinnet og på videregående har det vært en økning i antall årsverk per 1 000 elever fra 2020 til 2023, men endringene i perioden 2021-2023 har vært marginale.

Større forskjeller i dekningsgraden mellom kommunene innad i et fylke enn mellom fylkene

Spredningen i antall årsverk per 1 000 elever er større mellom kommunene innad i hvert av fylkene, enn mellom fylkene. Forskjellen i dekningsgraden mellom kommunene i hvert av fylkene er jevnt over større på ungdomstrinnet enn på barnetrinnet.

Innledning

Helsestasjons- og skolehelsetjenesten er lavterskeltilbud som utfører helsefremmende og forebyggende arbeid for gravide, barn og unge. Tjenesten inneholder deltjenestene: barsel- og svangerskapsomsorg, helsestasjon 0-5 år, skolehelsetjenesten og helsestasjon for ungdom (HFU).

I dag har vi to kilder som gir informasjon om antall årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten. Det ene er årsverkstall som Statistisk sentralbyrå (SSB) publiserer i sin statistikkbank. All årsverksstatistikk fra SSB, uavhengig av fagområde, bygger blant annet på tall innrapportert via a-ordningen. A-ordningen er en samordnet digital innsamling av opplysninger om arbeidsforhold, inntekt og skattetrekk til Skatteetaten, NAV og SSB. Det er rapportering på stillingsprosent som danner grunnlaget for de publiserte årsverkstallene. Tallene fra a-ordningen suppleres med årsverk innrapportert via KOSTRA-skjema 1 "Personell og virksomhet i den kommunale helse- og omsorgstjenesten" for leger og fysioterapeuter, da disse dataene ikke kan hentes fra a-ordningen.

Siden helsestasjons- og skolehelsetjenesten er én næring er det ikke vært mulig å splitte årsverk publisert av SSB fordelt på deltjenester. Kommunene innrapporterer derfor splittede årsverk via KOSTRA-skjema 1 på deltjenestene svangerskaps- og barselopphold, helsestasjon 0-5 år, og skolehelsetjenesten fordelt på barne-, ungdom- og videregående skole, samt HFU. Innrapporteringen i KOSTRA-skjema 1 er et supplement til årsverksdataene som SSB publiserer, og er den andre datakilden som gir informasjon om årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten.

De totale årsverkene i de to datakildene avviker fra hverandre. Dette skyldes blant annet at registerdataene ikke ekskluderer årsverk hvor ansatte er i foreldrepermisjon og/eller har lengre sykefravær.

SSB publiserer bare årsverksdata for helsestasjons- og skolehelsetjenesten basert på registerdata. Helsedirektoratet publiserer årsverksfordeling splittet på deltjenester. I denne rapporten presenteres årsverk splittet på deltjenester for årene 2020-2023.

Forbehold ved tolkning av tallene

Kommunene er gjennom Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2 første ledd nr. 1 pålagt å tilby helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Kommunene har imidlertid selvstyre, og står til dels fritt til å prioritere og utforme tjenestetilbudet. Det er i utgangspunktet opp til hver enkelt kommune å organisere og bemanne tjenestene sine slik de mener det er nødvendig for å oppfylle krav i lov og forskrift, herunder særlig kravet om et faglig forsvarlig tjenestetilbud, jf. Helse- og omsorgstjenesteloven § 4-1. Det er derfor hverken unaturlig eller feil at det er forskjeller i tjenestetilbudet mellom kommunene. Noen kommuner har ikke ungdomstrinn og/eller videregående skoler, og vil derfor ikke ha årsverk for disse deltjenestene.

Basert på tilbakemeldingene SSB oppgir å ha fått fra kommunene i forbindelse med innrapportering av KOSTRA-skjema 1, er det mye som tyder på at en stor andel av kommunene ikke har registrert i hvor mange årsverk som er knyttet til de ulike deltjenestene i fagsystemene. Dette innebærer at kommunene må gjøre manuelle tellinger og vurderinger ved rapportering. Det er grunn til å tro at dette blir gjort ulikt mellom kommunene, og følgelig vil det være utfordrende å sammenligne tall på tvers av kommuner ned på deltjenestenivå.¹

Årsverksutvikling

Antall årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten har økt hvert år i perioden 2020 til 2023. Fra 2022 til 2023 var økningen på om lag tre prosent.

Selv om totalt antall ansatte i tjenesten har økt, har det fra 2022 til 2023 vært en liten nedgang i antall årsverk i helsestasjon 0-5 år (- 25 årsverk) og i HFU (- 5 årsverk). Økningen i antall årsverk fra 2022 til 2023 ligger i hovedsak i «resterende årsverk» (+ 132 årsverk). «Resterende årsverk» utgjør nå 15 prosent av alle årsverk som oppgis knyttet til kostnadsfunksjon 232 Helsestasjons- og skolehelsetjeneste. Ifølge KOSTRA veilederen² er "resterende årsverk": *"Årsverk som er vanskelig å plassere i de andre kategoriene. Administrative årsverk skal ikke plasseres her, men fordeles ut på de aktuelle tjenestene."*

Basert på kommentarer kommunene har gitt i innrapporteringen til KOSTRA framkommer det at "resterende årsverk" i en del kommuner innebærer tjenester til flykntinger/migrasjonshelse og/eller reisevaksiner. Dette er tjenester som skulle vært kostnadsført under funksjon 233 *Annet forebyggende helsearbeid*, og ikke under funksjon 232 *Helsestasjons- og skolehelsetjeneste*.³

Tabell 1: Årsverk i helsestasjons- og skolehelsetjenesten fordelt på deltjenester, samt andelsfordeling. 2020-2023.

	2020		2021		2022		2023	
	Årsverk	Andel	Årsverk	Andel	Årsverk	Andel	Årsverk	Andel
Svangerskap og barsel	585	11,5	614	11,3	627	11,2	637	11,1
Helsestasjon 0-5 år	1 605	31,6	1 620	29,7	1 676	30,1	1 651	28,7
Skolehelsetjenesten barnetrinnet	1 350	26,6	1 432	26,3	1 464	26,3	1 498	26,1
Skolehelsetjenesten ungdomstrinnet	569	11,2	609	11,2	614	11,0	628	10,9
Skolehelsetjenesten videregående skole	298	5,9	312	5,7	317	5,7	324	5,6
Helsestasjon for ungdom (HFU)	132	2,6	151	2,8	149	2,7	144	2,5
Resterende årsverk	539	10,6	713	13,1	729	13,1	861	15,0
Sum	5 078	100	5 451	100	5 577	100	5 742	100

Dekningsgrad

Vi vil her vise dekningsgraden målt i årsverk per 1 000 barn i alderen 0-5 år i helsestasjon 0-5 år, samt dekningsgraden per 1 000 elever på barnetrinnet (1.-7. trinn), ungdomstrinnet (8.-10. trinn), og på videregående skole. Det foreligger ingen bemanningskrav knyttet til hvor mange årsverk man skal ha på de ulike nivåene.

Dekningsgrad helsestasjon 0-5 år

Antall barn i Norge i alderen 0-5 år går ned hvert år i perioden 2020-2023. Samtidig har antall årsverk per 1 000 barn økt fra 2020 til 2023. Det var imidlertid en marginal nedgang fra 2022 til 2023.

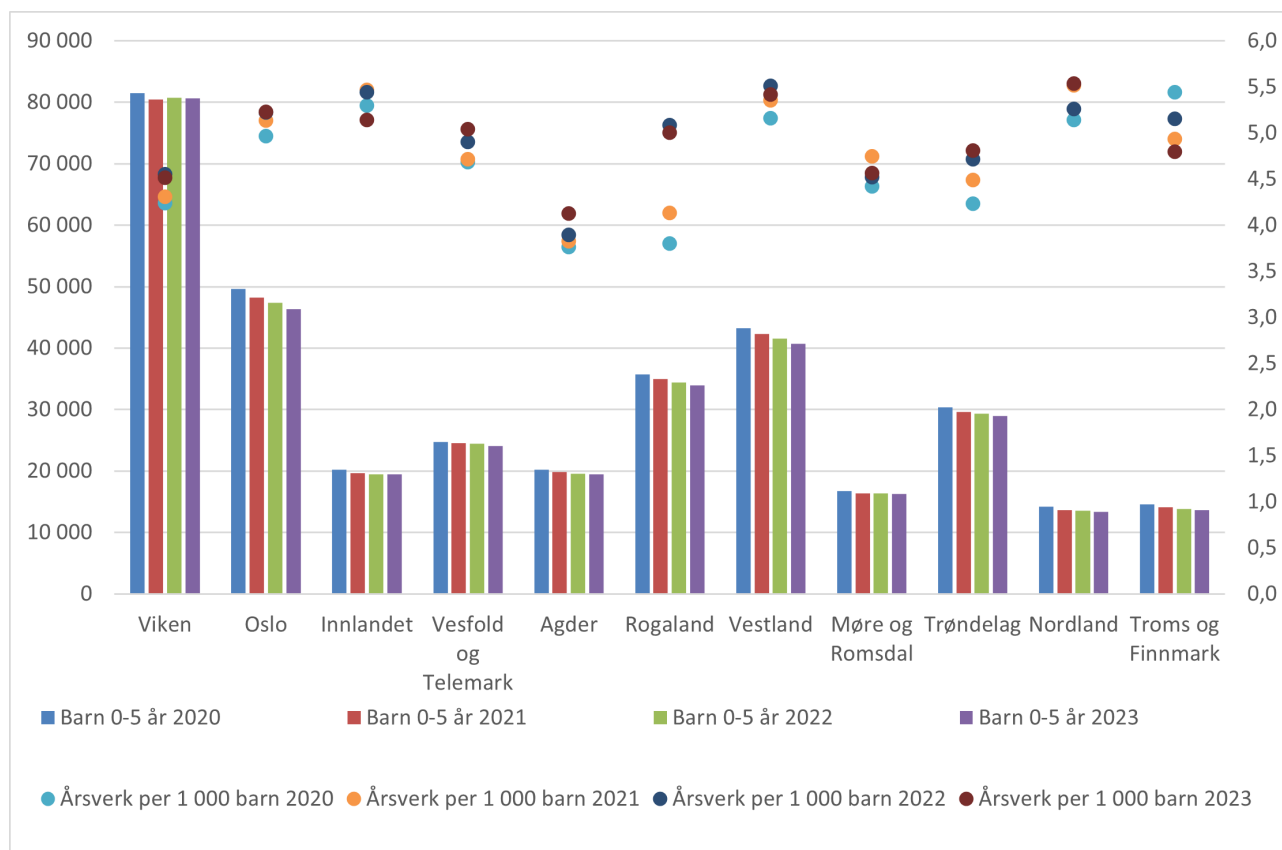
Tabell 2: Antall barn 0-5 år og antall årsverk per 1 000 barn. Landet 2020-2023.

Antall barn 0-5 år				Årsverk per 1 000 barn			
2020	2021	2022	2023	2020	2021	2022	2023
351 159	343 764	340 693	336 670	4,57	4,71	4,92	4,90

Kilde: KOSTRA-skjema 1 og Statistikkbanken, SSB.

I 2023 hadde Vestlandet flest årsverk per 1 000 barn i alderen 0-5 år med 5,41 og Agder lavest med 4,13. Agder har hatt lavest antall i hele perioden 2020-2023.

Vestfold og Telemark, Agder og Trøndelag har hatt en økning i antall årsverk per 1 000 barn i hele perioden. I Oslo var det en økning i perioden 2020-2022, mens nivået i 2023 var som i 2022.

Figur 1: Antall barn 0-5 år og antall barn per 1 000 årsverk. Fylker. 2020-2023.

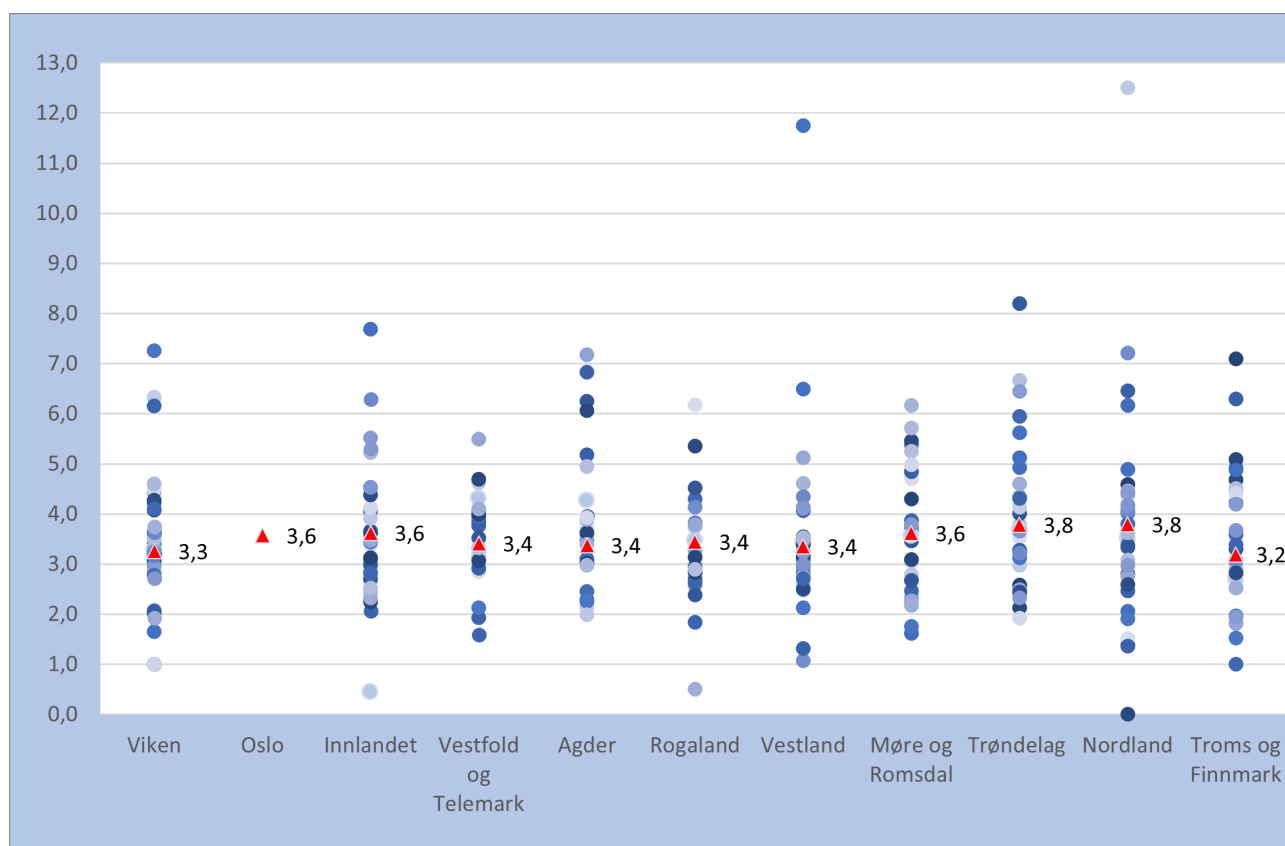
Kilde: KOSTRA-skjema 1 og Statistikkbanken, SSB.

Dekningsgrad barnetrinnet

I 2023 var det på landsbasis 3,5 årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet. Det har vært en økning hvert år i perioden 2020-2023. I 2020 var det 3,0 årsverk per 1 000 elever.

Trøndelag og Nordland hadde flest årsverk på barnetrinnet med 3,8 årsverk per 1000 elever og Finnmark hadde lavest med 3,2 årsverk.

Spredningen i årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet varierer innad i fylkene. Figur 2 viser spredningen innad i hvert fylke. Trekanten viser fylkessnittet og sirklene viser kommunene i fylket. I 2023 var spredningen minst mellom kommunene i Vestfold og Telemark, og størst mellom kommunene i Nordland.

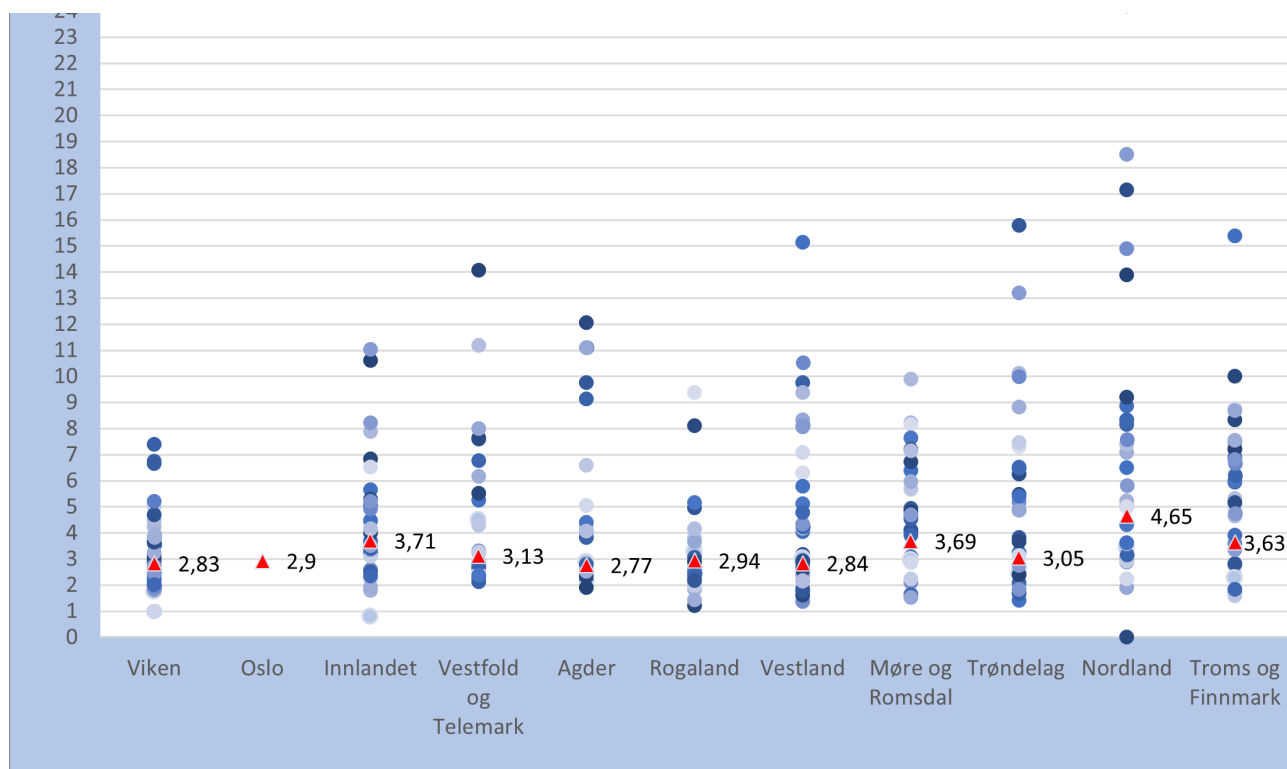
Figur 2: Årsverk per 1 000 elever på barnetrinnet. Kommunespredning innad i hvert fylke. Rød trekant er fylkessnitt. Sirkel er kommune. 2023

Kilde: Årsverk fra KOSTRA-skjema 1, SSB og elevtall fra Utdanningsdirektoratet.

Dekningsgrad ungdomstrinnet

I 2023 var antall årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet 3,1 på landsbasis. Nordland hadde flest årsverk per 1 000 elever med 4,7, og Viken færrest med 2,8. Det var også i disse fylkene det var henholdsvis størst (Nordland) og minst (Viken) spredning mellom kommunene innad i fylkene.

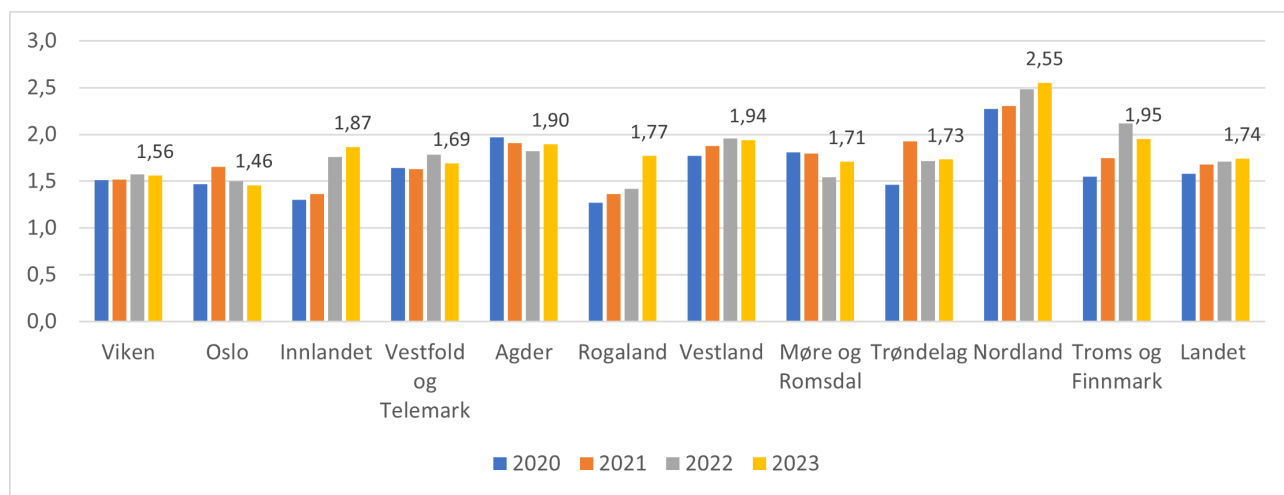

Figur 3: Årsverk per 1 000 elever på ungdomstrinnet. Kommunespredning innad i hvert fylke. Rød trekant er fylkessnitt. Sirkel er kommune. 2023

Kilde: Årsverk fra KOSTRA-skjema 1, SSB og elevtall fra Utdanningsdirektoratet.

Dekningsgrad videregående

Antall årsverk per 1 000 elever i videregående skole har på landsbasis økt litt hvert år i perioden 2020-2023 og var i 2023 på 1,7 årsverk per 1 000 elever. I 2023 hadde Nordland høyest dekningsgrad med 2,6 årsverk, og Oslo den laveste med 1,5 årsverk per 1 000 elever.

Figur 4: Årsverk per 1 000 elever i videregående skole. Fylke og landet. 2020-2023.

Kilde: Årsverk fra KOSTRA-skjema 1, SSB og elevtall fra Utdanningsdirektoratet.

